

ÖZ

T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI'NIN YURT DIŐI EĞİTİM HİZMETLERİ: KIRGIZİSTAN ÖRNEĐİ

Cemalettin ÇETİN

Yüksek Lisans, Eğitim Bilimleri Dalı

Tez Danışmanı: **Doç. Dr. Akmatali ALİMBEKOV**

Haziran–2009, 130 sayfa

.....

Dünya globalleşmekte, hemen her alanda hızlı deęişimler yaşanmaktadır. Türk Milli Eğitiminin yurt dışı serüveni sanayileşme süreciyle doğrudan ilintidir. 1960'lı yıllardan itibaren sanayileşme sonucu ortaya çıkan işgücü açığı nedeniyle Batı Avrupa ülkelerine çok sayıda Türk işçisi göç etmiştir. 1990'lı yıllarda SSCB'nin dağılmasıyla bağımsızlığına kavuşan Türk Cumhuriyetleri ile ilişkilerin artması Türk Vatandaşlarının kardeş ülkelere de yönelmelerine sebep olmuştur.

Yurtdışına çeşitli nedenlerle giden Türk vatandaşları bir süre sonra ailelerini de yanlarına alarak buralarda yaşamlarını sürdürmeye başlamıştır. Kısa ve uzun süreli aile göçleri sonucu olarak yabancı bir ülkede, farklı kültür ortamında yetişmek zorunda kalan çocukların, milli kimliğinin korunması ve eğitilmesi sorunu ortaya çıkmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlarının milli kimliğini korumak amacıyla yurt dışında eğitim kurumları açma ve eğitim personeli görevlendirme yoluna gitmiştir. Eğitim faaliyetleri zamanla, bağımsızlığına kavuşan dost ve kardeş ülke halklarını da kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

Bu araştırma, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın Kırgızistan'da yaşayan Türk ve Kırgız Vatandaşlarına sunduğu eğitim hizmetlerini ortaya koymayı hedeflemektedir. Çalışmada Kırgızistan'da yürütülen hizmetlerin, ne kadar tanındığı, imajı, faaliyetlere yönelik eleştiriler, teklifler, takdirler, beklentiler, olumlu ve olumsuz yönler tespit edilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca T.C. Vatandaşlarına ve soydaş Kırgız Halkına daha iyi hizmet götürülmesine, eğitim hizmetlerinin gelişmesine ve tanıtılmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Bu alıřma yapılırken sırasıyla literatür taranmıř, Kırgızistan'da açılan okullarda gözlemler yapılmıřtır. Gözlemler ve literatür taraması ışığında öđretmen ve öđrenci velilerine yönelik benzer sorulardan oluřan iki anket hazırlanıp deneklere uygulanmıřtır. Anket verileri SPSS programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmıřtır. Analiz ařamasında her sorunun frekansı ve yüzdesi ele alınmıř görüř belirtilen sorularda anlamlı farklılıklar T testi ile deđerlendirilmiřtir. Buna ek olarak ankette kullanılan demografik soruların, cevaplar üzerindeki etkisi varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiř ve yorumlanmıřtır.

Anket sonuçlarına göre; T.C. MEB'nin Kırgızistan'daki kurumların ve hizmetlerin imajı olumlu bulunmakta, faaliyetlerin tanınmıřlık düzeyi "kısmen tanınıyor" seçeneđi ile ifade edilmekte, hizmetlerinin kalitesi iyi olarak deđerlendirilmekte, hizmet veren öđretmenler ile kurumlardan hizmet alan veliler memnun kalmakta, kurumlar Türkçe'nin yaygınlařtırılmasında etkili bulunmaktadır. Kırgızistan Vatandaşları, T.C. MEB'nin Kırgızistan'daki okullarında yürüttüđu faaliyetleri Türkiye Vatandařı olan velilere göre daha müspet deđerlendirmektedir. Eleřtirilerin çođu okullarının fiziksel kořulları üzerinde yoğunlařmaktadır.

Arařtırma sonucunda görölmüřtür ki, eksikliklerin bulunmasına rađmen T.C. MEB'nin Kırgızistan'da Türk ve Kırgız Vatandaşlarına yönelik eđitim öđretim kurumları açmıř olması, katılımcılar tarafından takdirle karřılanmakta, verilen hizmetlere güvenilmekte, öđrencilerinin iyi bir insan olarak yetiřmeleri için gösterilen fedakârca gayretlerinden dolayı yönetici ve öđretmenlere teřekkür edilmektedir.

Anahtar kelimeler: T.C. Milli Eđitim Bakanlığı, Yurt Dıřı Eđitim Hizmetleri, Kırgızistan.

ӨЗӨК

**ТУРК МАМЛЕКЕТИ УЛУТТУК БИЛИМ БЕРУУ МИНИСТРЛИГИНИН ЧЕТ
МАМЛЕКЕТТЕРДЕГИ БИЛИМ БЕРУУ ИШМЕРДҮҮЛҮГҮ (Кыргызстандын
мисалында)**

Жемалеттин ЧЕТИН

Магистратура, Педагогика илимдер тармагы

Илимий жетекчиси: Доц. Др. Акматали Алимбеков

Дүйнө глобалдашуу менен бирге дээрлик, бардык тармакта өзгөрүүлөр болуп жатат. 1960-жылдардан баштап, өнөр жайдын пайда болушунун натыйжасында жумуш орундары келип чыгып, Түркиядан чет өлкөлөргө, эң мурун Батыш Европа өлкөлөрүнө жумушчу көчү башталган. 1990-жылдары Совет өкмөтүнүн жыгылышынан улам, эгемендүүлүктөрүн өз колуна алган түрк тилдүү мамлекеттер менен байланыштын курчушу Түрк жарандарынын боордош мамлекеттерге барышына себепкер болду. Чет өлкөлөргө түрдүү себептер менен кеткен түрк жарандары белгилүү бир убакыттан кийин өз үй-бүлөлөрүн да алып барышып, жашоолорун аланга беришкен. Үй-бүлөлөрдүн чет өлкөлөргө кыска жана узун убакытка кетишинин натыйжасында бөлөк коомдо тарбияланууга аргасыз болгон балдардын улуттук мендигин коргоо жана аларга билим берүү проблемасы келип чыккан. Жарандарынын улуттук мендигин коргоо максатында Туркия Республикасы чет өлкөдөгү жарандары үчүн, окуу жайларын ачуу жана академиялык персоналдарды жиберүү ишин колуна алган. Билим берүү ишмердүүлүктөрү өз эгемендүүлүгүн колуна алган дос жана боордош өлкөлөрдүн калктарын да камтый тургандай кылып жүргүзүлгөн.

Бул изилдөө иши ТР УББМнин Кыргызстанда жашаган түрк жана кыргыз жарандарына берген билим берүү кызматын аныктоону көздөйт. Ушул максатта Кыргызстанда кызматтардын канчалык таанылганын, түрүн, ал жөнүндө сын-пикир, сунуш, ыраазычылык, үмүт-тилек, оң жана терс тараптарын аныктоо менен бирге, Түркия Республикасынын жарандары жана кыргыз боордошторго дагы да сапаттуу кызмат сунуу, билим жана тарбия берүү кызматтарын өнүктүрүү, аларды таанытууда салым кошуу болуп саналат.

Бул изилдөө ишинде кезеги менен адабияттар иликтенип, Кыргызстанда ачылган окуу жайлар байкоого алынып, ошолордун жардамы менен мугалимдер жана окуучулардын ата-энелерине багытталган, окшош суроолордон түзүлгөн эки анкеталык текст даярдалып, тажрыйба жүргүзүлгөн. Анкетадагы маалыматтар SSPS программасынын жардамы менен компьютерге которулду. Анализ бөлүмүндө ар бир суроонун фрекансы жана проценти чыгарылып, ой-пикир айтылган суроолордо маанилүү айырмачылыктар Т тест аркылуу изилденген, муну менен бирге, демографиялык суроолордун жоопторго болгон таасири вариация анализи (ANOVA) аркылуу иликтенген жана ачыкталган.

Анкетанын анализи жасалган соң, төмөнкүдөй жыйынтыкка келебиз: ТР УББМнин Кыргызстандагы окуу жай жана көрсөткөн кызматтарынын имиджи туура бааланып, ишмердүүлүктөрдүн таанылуу деңгээлинин төмөн экендиги белгиленүүдө, кызматтарынын сапаттары мактоого татыктуу болуп, кызмат кылган мугалимдер менен окуу жайларынан

кызмат көргөн ата-энелер ыраазы болуп, окуу жайлары түрк тилинин жайылуусуна өз таасирин тийгизүүдө. Кыргыз жарандары ТР УББМнин Кыргызстандагы окуу жайларынын ишмердүүлүктөрүнө, түрк жарандуу ата-энелерге караганда оң баа берүүдө. Көбүнчө мектептердин физикалык шарттары сын-пикирге алынууда.

Изилдөөнүн жыйынтыгы төмөнкүдөй: кемчиликтерине карабай, ТР УББМи Кыргызстанда түрк жана кыргыз жарандары үчүн окуу жайларды ачып бергенине катышуучулар ыраазычылыктарын билдирүү менен, алардын кызматтарына ишенип, окуучуларды инсан катары тарбиялоодо жан аябастан көрсөткөн иш-аракеттери үчүн, башкармачылык жана мугалимдерге чоң ыраазычылыгын билдиришүүдө.

Ачкыч сөздөр: ТР Улуттук Билим Берүү Министрлиги, Чет Өлкөдө Билим Берүү Кызматтары, Кыргызстан.

ABSTRACT

TURKISH REPUBLIC MINISTRY OF EDUCATION ABROAD EDUCATIONAL SERVICES: MODEL OF KYRGYZISTAN

Cemalettin ÇETİN

Master Degree, Department Of Educational Science

Supervisor: **Doç. Dr. Akmatali ALIMBEKOV**

June-2009, 130 pages

.....

The world is becoming global and in almost every area rapid changes have been experienced. Since 1960, because of the shortage of labor, which emerged as a result of industrialization, migration of workers from Turkey to Western European countries has begun first. And then the increase in relationships between Turkish Republics who gained their freedom in the 1990s by dissolution of the USSR's, has caused Turkish citizens to direct their attention to these brother countries.

After a while, Turkish citizens who go abroad for various reasons have continued their life with taking their families to the country they live in. Short and long term migration of families to a foreign country has brought about the problem of educating and training the children

to protect their national identities since they have to grow up in different cultures. To protect the national identity of his citizens, the Republic of Turkey has followed the way to open educational institutions for its citizens and assign training personnels to these countries. Training activities have been expanded so as to include the students of these forthcoming and brother independent countries.

This research has aimed to put forward the educational services which have been supplied by National Education Ministry of Turkish Republic for Turkish people living in Kyrgyzstan and the Kyrgyz citizens. For this purpose, we are trying to find out and determine how these services which are carried out in Kyrgyzstan being viewed, the images, reviews, offers, appreciation and expectations of positive and negative aspects of these services are, so how citizens of TC and consanguine Kyrgyz people can take better service for their educations and how we can contribute their educational development and how we can introduce these activities to the public, we are just in search of realizing this aim.

In this study, the literature was scanned, observations were made in the schools which were opened in Kyrgyzstan. In the light of observations and literature scanning, two survey texts which consisted of similiar questions related to teachers, parents and students were applied to the test subjects. Survey data has been transferred to the computer by using SPSS program. In the analysis phase each question was handled by their frequency and percentage. The meaningful differences between questions which express opinions have been investigated by the T test, besides the impact of demographic questions on the answers were examined and interpreted by the analysis of variance (ANOVA).

After finishing Survey analysis, it has been seen that the TC MEB institutions and services in Kyrgyzstan have positive image and the activity level of recognition is being expressed by partly recognized option, the quality of service is defined as fine, teachers who serve in these institutions and parents who take service from them are happy, these institutions have common effect on teaching Turkish and making it widespread. Citizens of Kyrgyzstan, evaluate the activities in these schools more positively when compared with the Citizens of Turkey. Most criticisms about the schools focus on the physical conditions.

The result of the research has shown that despite the fact that there are some insufficiencies, opening these institutions intended for Turkish citizens and citizens of Kyrgyzstan has been appreciated by participants, and also they thank administrators and teachers since the services they give are dependable and since they work hard to grow up the students as a good qualified man.

Key words: Turkish Ministry of National Education, International Education Services, Kyrgyzstan.

АННОТАЦИЯ

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ МИНИСТЕРСТВА ОБРАЗОВАНИЯ ТУРЕЦКОЙ РЕСПУБЛИКИ В ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАНАХ (На примере Кыргызстана)

Джемалеттин Четин

Магистратура, по направлению Педагогических наук

Научной руководитель: **Доц.док. Акматали Алимбеков**

Июнь-2009, 130 страница

.....

Мир глобализируется, почти во всех направлениях прослеживаются резкие изменения. С 1960 годов по причине нехватки кадров в результате индустриализации в Турции также начался массовые эмиграции за границу, преимущественно в страны Западной Европы. Тесные сотрудничества между туркоязычными странами, начавшиеся после распада СССР и приобретения ими статуса независимости, послужили причиной для эмиграции турецких граждан в эти братские страны.

Турецкие граждане, эмигрировавшие в зарубеж, спустя некоторое время начали забирать с собой свои семьи и продолжать там свою жизнь. Краткосрочные и долгосрочные переселения семей в чужие страны породило проблему сохранения национальной принадлежности и предоставления образования детям, вынужденным подростать в среде с совершенно различающейся культурой. С целью сохранения национальной принадлежности своих граждан Турецкая Республика начала открывать образовательные центры зарубежом и направлять в те места педагогов. Образовательные процессы имеют расширенные цели, включающие и интересы дружественных и братских стран, приобретшие независимость.

Целью этой работы является раскрытие образовательных услуг, предоставляемых кыргызским и турецким гражданам Министерством Образования Турецкой Республики. С этой целью постараемся раскрыть на сколько известна, образ, критики, предложения, судьбы, ожидания, положительные и отрицательные стороны проводимых в Кыргызстане работ и тем самым принять участие в улучшении услуг, предоставляемых кыргызскому народу и турецким гражданам Турецкой Республикой и распространении информации об этих услугах.

В этой работе соответственно были проведены обзор литературы, наблюдения за

открытыми в Кыргызстане школами, и на основе этих литератур и наблюдений были подготовлены и розданы единые анкеты для учителей и родителей школьников. Данные анкет были занесены в компьютерную базу с помощью программы SPSS. В ходе анализа были взяты частоты и проценты каждого вопроса, а значительные различия вопросов, включающих разные взгляды, были исследованы с помощью Т тестов; кроме того степень влияния на ответы на демографические вопросы анкеты были исследованы и истолкованы с помощью вариационных (ANOVA) анализов.

В результате анализа анкет организации и предоставляемые ими услуги в Кыргызстане были оценены как положительные, степень известности деятельности были отмечены альтернативой как частично известные, качество услуг были оценены как хорошие, учителя, предоставляющие свои услуги и те, кто пользуется этими услугами очень довольны; организации очень эффективны в распространении турецкого языка. Среди опрошенных граждане Кыргызстана оценили деятельность Министерства Образования Турецкой Республики в школах Кыргызстана более позитивно, чем граждане из Турции. Наибольшее количество критики приходится на физические условия школ.

В результате исследования было установлено, что, несмотря на некоторые недостатки, открытые в Кыргызстане Министерством Образования Турецкой Республики образовательные учреждения для турецких и кыргызских граждан воспринимаются со стороны опрошенных одобрительно, услуги имеют доверие, выражались благодарности преподавателям, прилагающим беззаветные усилия в воспитании хороших людей из студентов.

Ключевые слова: Министерство Образования Турецкой Республики, Образовательные услуги за рубежом, Кыргызстан